

Joukkoliikenteen palvelutason muutokset vuonna 2024

6132/02.02.02/2023

Tekninen lautakunta 16.11.2023 § 209

Valmistelija: joukkoliikennepäällikkö Petri Vainikka, puh. 020 615 6635, petri.vainikka(at)kouvola.fi

Tekninen lautakunta on 20.9.2023 kokouksessaan hyväksynyt talousarvion vuodeksi 2024 ja talous- ja henkilöstösuunnitelman vuosiksi 2024-2027. Kaupunginhallituksen päätöksen 16.10.2023 mukaan joukkoliikenteen palvelutasoa lasketaan noin 0,3 miljoonalla eurolla vuosittaisena menonvähennyksenä.

Kouvolan kaupunki on liikennepalvelulain 181 § mukaan palvelusopimusasetuksessa tarkoitettu joukkoliikenteen toimivaltainen viranomainen. Lain 171 § mukaan toimivaltainen viranomainen voi tehdä päätöksen siitä, että se järjestää toimivalta-alueensa tai sen osan julkisen henkilöliikenteen palvelut palvelusopimusasetuksen mukaisesti varmistaakseen sellaisten yleishyödyllisten palvelujen tarjoamisen, jotka ovat muun muassa monilukuisempia, luotettavampia, korkealaatuisempia tai edullisempia kuin palvelut, joita voitaisiin tarjota pelkästään markkinoiden ehdoilla.

Hallintosäännön 23 § mukaan lautakunnan yleisenä tehtävänä on mm. suunnitella, kehittää, ohjata ja valvoa vastuualueensa palveluja sekä vastata siitä, että palvelut järjestetään asetettujen tavoitteiden, palvelun järjestämistä koskevien periaatteiden ja määrärahojen puitteissa ja määrittää tarvittavat palvelut ja niiden laatu sekä arvioida toiminnan vaikuttavuutta.

Kouvolassa joukkoliikenteen palvelut järjestetään bruttoliiikenteenä. Bruttoliikenteessä liikennöitsijöille maksetaan autopäivistä, linjakilometreistä ja linjatunneista. Lipputulot jäävät kaupungille. Vain asiointitaksiliikenne ja kuntarajan ylittävä ELY-keskuksen järjestämä liikenne tekevät tästä poikkeuksen.

Vuoden 2024 talousarviopäätöksissä joukkoliikenteen leikkaukset on mahdollista kohdistaa alkavaksi elokuusta 2024 alkaen, kun perusopetuksen koulujen syyslukukausi alkaa ja siirrytään 2024-2025 talvikauden liikenteeseen. Joukkoliikenteen palveluiden ostojen vähentäminen tarkoittaa autopäivien, linjakilometrien ja linjatuntien vähentämistä: vuorojen karsimista, autopäivien poistamista, linjatuntien vähentämistä, aikataulumuutoksia ja linjojen yhdistämisä.

Kaupunginhallituksen konsernijaosto on 19.11.2019 päättänyt joukkoliikenteen kehittämissuunnitelmassa, että linjoja ja vuoroja, joissa kulkee matkustajatilastojen perusteella erittäin vähän tai ei ollenkaan

(alle 5 matkustajaa/vuoro) karsitaan. Tällaisten vuorojen karsiminen ei riitä. Talouspäätökset edellyttävät, että toimenpiteitä on kohdistettava myös muihin vuoroihin ja reitteihin.

Joukkoliikenteen bruttoliiikenteen leikkaukset toteutetaan seuraavasti:

- Nykyiset linjat 1 ja 3 yhdistetään yhdeksi Matkakeskuksen kautta kulkevaksi linjaksi, josta yksi bussi poistetaan autokierrosta maanantaista lauantaihin ja liikennöinti lopetetaan noin kello 22.30. Säästö on 74 645 euroa.
- Linjoilta 2 ja 9 poistetaan Jaalan aamuvuorot, mutta linjalle 2 tehdään maanantai-perjantain aamuvuoroihin lisäys. Tietyt linjan 2 vuorot poistetaan kokonaan. Säästö on 50 788 euroa.
- Linjojen 5 ja 51 vähän käytettyjä vuoroja karsitaan. Säästö on 4145 euroa.
- Linjojen 4 ja 5 lauantain autokierrosta poistetaan yksi auto. Säästö on 15 421 euroa.
- Linjojen 10-14 maanantai-lauantai autokierrosta poistetaan yksi auto. Nykyiset linjat 12 ja 13 yhdistetään. Säästö on 62 893 euroa.
- Linjojen 31-35 (koulupäivävuoroja) vähän käytettyjä vuoroja karsitaan, yksi auto poistetaan autokierrosta. Säästö on 42 115 euroa.
- Linjat 20-22 (koulupäivävuoroja) vähän käytettyjä vuoroja karsitaan, yksi auto poistetaan autokierrosta. Säästö on 73 651 euroa.
- Linjat 53, 5, 57 ja 91 (koulupäivävuoroja) vähän käytettyjä vuoroja karsitaan. Säästö on 15 160 euroa.
- Linjat 43-48 (koulupäivävuoroja) vähän käytettyjä vuoroja karsitaan, yksi auto poistetaan autokierrosta. Säästö on 42 189 euroa.
- Linjojen 8, 60 ja 61 vähän käytettyjä vuoroja karsitaan. Osa koulupäivävuoroja. Säästö on 8 058 euroa.
- Linjojen 54 ja 55 (koulupäivävuoroja) vähän käytettyjä vuoroja karsitaan. Säästö on 9262 euroa.
- Linjojen 53, 59, 95 ja 3 (koulupäivävuoroja) vähän käytettyjä vuoroja karsitaan. Säästö on 8 727 euroa.
- Linjojen 36, 90 ja 61 (koulupäivävuoroja) vähän käytettyjen vuorojen karsiminen. Säästö on 19 131 euroa.

Kuluvan talvikauden 2023-2024 bussien aikataulut reittikarttoineen löytyvät kaupungin verkkosivuilta ja aikatauluvihkosta.

- Bussiaikataulut ja reitit <https://www.kouvola.fi/asuminen-ja-ymparisto/kadut-ja-liikenne/joukkoliikenne/bussiaikataulut/>

- Aikatauluvihko [https://www.kouvola.fi/wp-content/uploads/2023/07/kouvola talvi 2023-24 netti.pdf](https://www.kouvola.fi/wp-content/uploads/2023/07/kouvola_talvi_2023-24_netti.pdf)

Autopäivien, linjakilometrien ja -tuntien vähentämisellä saadaan yhteensä noin 450 000 euron säästöt. Edellä esitytetyt säästöt on laskettu nykyisten liikennöintisopimusten indeksitarkistetuilla liikennöintikorvausten mukaisilla hinnoilla, joissa arvonlisävero on nolla prosenttia. Euromääriin on laskettu autopäivä-, linjakilometri- ja linjatuntihinnat.

Sopimustekniset ja esimerkiksi linjojen aloittamiseen ja lopettamiseen liittyvät seikat voivat edellyttää muutoksia ja tarkistuksia laskettuihin kustannuksiin ja liikenteen järjestämiseen. Näitä voi olla tarkoituksenmukaista muokata suunnittelun ja kilpailutusten edetessä.

Sellaiset liikennöintikohteet, joissa ei ole mahdollisuutta käyttää optiovuotta, kilpailutetaan vuoden vaihteessa 2023-2024.

Liikennöintisopimuksista, joita on mahdollista jatkaa optiovuodeksi, käydään ensin neuvottelut liikennöitsijöiden kanssa voimassa olevien liikennöintisopimusten ehdoilla ennen kohteiden kilpailutuksia.

Vaikutusten arviointi

Joukkoliikenteen vähentäminen lisää liikenneköyhyyttä. Tampereen yliopiston liikenne- ja kuljetusjärjestelmien professori Heikki Liimataisen mukaan liikenneköyhyys tarkoittaa, että henkilöllä ei ole mahdollista toteuttaa päivittäisiä liikkumistarpeitaan kohtuullisella vaivalla, kohtuullisessa ajassa, kohtuullisin kustannuksin ja liikenteen haittavaikutuksille kohtuuttomasti alistumatta. Pienituloiset kotitaloudet ovat alttiimpia liikenneköyhyydelle. Naiset liikkuvat jalan ja kävelevät ja käyttävät joukkoliikennettä enemmän kuin miehet. Naisvaltaisilla aloilla on vähemmän mahdollisuuksia tehdä etätöitä kuin miesvaltaisilla aloilla, joten naiset ovat riippuvaisempia julkisesta liikenteestä.

Autopäivien ja vuorojen karsiminen vaikeuttavat arjen liikkumista. Vuorovälit ja vaihtoyhteydet matkustajille voivat tulla pidentymään, mikä voi vähentää joukkoliikenteen käyttämistä. Siten mm. koulumatka-aikoihin voi tulla pidennyksiä. Eräiden linjojen yhdistäminen voi osaltaan ja osittain helpottaa liikkumista, kun matkustajan ei tarvitse vaihtaa bussia, jos aikataulut ja reitit sopivat ja osuvat matkustajan liikkumistarpeeseen.

Erytisesti vähän käytettyjen koulupäivävurojen karsiminen lisää koulutaksiliikenteen kuluja arviolta 45 000 eurolla. Vuorojen vähetessä myös lipputulojen arvioidaan vähenevän noin 50 000 eurolla. Tosin ei voida tietää matkustajien käyttäytymisen muutoksia. Matkustajalta voi jäädä matka kokonaan tekemättä tai hän voi valita toisen liikkumisvälineen tai -järjestelyn, hankkia oman auton jne. tarvitsemansa karsitun linjaliikenteen vuoron tilalle.

Mikäli liikennettä joudutaan tietyiltä osin kilpailuttamaan uudestaan, se voi nostaa kustannuksia, koska linja-autoliikenteen kustannustaso on merkittävästi noussut viime vuosina johtuen korona-ajasta ja Ukrainan sodasta mm. polttoainekustannusten kallistuessa. Osa liikenteestä tulee kuitenkin kilpailutettavaksi ilman optiomahdollisuutta. Siten liikennöinnin kustannustaso voi kilpailutuksen myötä nousta merkittävästi nykyistä korkeammaksi. Siten laskentaan on jätetty väljyyttä.

Joukkoliikennepäällikkö Petri Vainikka ja joukkoliikennesuunnittelija Jussi Eskola ovat kokouksessa paikalla asiantuntijoina vastaamassa kysymyksiin.

Lisätietoja: joukkoliikennepäällikkö Petri Vainikka, puh. 020 615 6635, petri.vainikka(at)kouvola.fi

Teknisen johtajan ehdotus:

Tekninen lautakunta päättää

1. hyväksyä joukkoliikenteen palveluiden ostoihin 450 000 euron (alv. 0 %) joukkoliikenteen palvelutason muutokset asiaselostuksessa mainituilla tavoilla. Lipputulomenetyksien arvioidaan olevan 50 000 euroa ja koulutaksikulujen arvioidaan lisääntyvän 45 000 eurolla.
2. oikeuttaa joukkoliikennepäällikön tekemään liikennöintisopimukseen tarvittaessa tarkoituksenmukaisia ja teknisluonteisia korjauksia/muutoksia leikkausten toteuttamiseksi ja
3. tarkastaa tämän pykälän kokouksessa.

Teknisen lautakunnan päätös:

Tekninen lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Joukkoliikennepäällikkö Petri Vainikka ja joukkoliikennesuunnittelija Jussi Eskola olivat paikalla kokouksessa tämän asian käsittelyn ajan.

Suunnittelupäällikkö Tapani Vuorentausta poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen.
